

CATÀLEG DELS OCELLS DE LA CONCA DE BARBERÀ

Màrius DOMINGO i DE PEDRO

AGRAÏMENTS

Encara que sembli una cosa ben senzilla i poc treballada, en aquest catàleg s'acumulen dades d'infinat de sortides i prospeccions realitzades a la comarca des de fa més de catorze anys. Així doncs, és ben clar que hi ha aportacions i ajuts d'infinat d'amics naturalistes que ens han acompanyat en treballs i excursions. Els principals col·laboradors, a qui hem d'agrair el minso coneixement que tenim de l'ornitofauna de la Conca, sense els quals aquest treball mai no hauria estat possible són:

El Toni Borau, el Toni Beneyto, el Jaume Solé i la Josepa Berenguer.

A part d'aquests, el treball concret ha vist la llum gràcies a la gent del C. d'E.C.B., molt especialment al Joan Cartaña, a qui es deu, doncs, la veritable concreció d'aquest treball.

També cal agrair molt especialment a l'Úrsula Fort el mecanografiat del treball manuscrit.

INTRODUCCIÓ

La Conca de Barberà és una comarca perfectament delimitada des del punt de vista geogràfic, establint com una mena de pont entre les terres interiors i les comarques costaneres. Per aquesta característica, i pel

fet de tenir gran part de les Muntanyes de Prades, la Conca compta amb una ornitofauna rica i ben conservada. A més, hem de tenir ben present el fet que es tracta d'una zona poc industrialitzada i on no hi trobem greus agressions a la natura, l'economia es basa en l'agricultura i el turisme, amb una presència industrial fonamentada en empreses més aviat poc agressives amb el medi. Com a exemple sols cal observar el canvi radical de les aigües del Francolí en entrar en el Camp de Tarragona.

Aquest fet ens ha mogut a visitar la Conca sovint, a la recerca de paratges per a observar ocells, en els seus racons, a les Muntanyes de Prades, gaudir de l'únic bosc de roure reboll del Principat, del vol de l'Àliga daurada o del Falcó peregrí, la Conca és una reserva ornitològica on es troben en contacte espècies típicament mediterrànies amb d'altres de requeriments eurosiberians.

És per això que venim fent abundants prospeccions a la comarca d'ençà de 1977, quans ens vàrem marcar com a àmbit d'actuació el Camp de Tarragona i la Conca de Barberà. Així, malgrat el que diu el llibre *La Natura i l'home a les Muntanyes de Prades*, les primeres dades sobre ocells a aquesta zona i, per tant, a la Conca de Barberà, provenen del llibre *Els ocells a l'Alt Camp* i foren obtingudes a finals dels 70. Cal esmenar l'error ja que, a més, al llibre d'en Maluquer *Els ocells de les terres catalanes*, publicat l'any 1956, ja hi trobem algunes referències a la presència o no de determinats ocells a les Muntanyes de Prades, tot i que de forma molt escadussera.

Tot això vol dir que els ocells no coneixen fronteres administratives i, per tant, caldrà incloure en aquest treball totes aquelles referències obtingudes a les Muntanyes de Prades, el Bloc del Gaià, la plana de la Conca i la serra del Tallat.

Amb aquest treball pretenem cobrir un buit que creiem injustificat en l'existència de dades publicades sobre la composició ornítica de la fauna de la Conca. De totes maneres, les ambicions d'aquest escrit s'acaben aquí, i esperem en un futur no llunyà poder completar la feina amb un recull molt més exhaustiu i amb una tasca que nosaltres considerem fonamental: la recerca de noms populars per tal que no es perdi aquest patrimoni tan valuós de la nostra comarca.

Un altre objectiu que deixem per a una ocasió posterior és el plenament divulgatiu; efectivament, el fer una descripció més o menys detallada de cada ocell per tal d'assegurar-ne l'observació pel major nombre de persones és una tasca que ocuparia una proporció massa gran de l'espai de què disposem.

Així doncs, el que tenim a les mans és una aproximació al coneixement de l'avifauna de la Conca, aproximació que ha de servir de base per a qualsevol feina que vulguem emprendre posteriorment, però mai s'ha de considerar com una finalitat, com la fi dels estudis ornitològics a la Conca, ni de bon tros, ja que el tema dóna per molt i això que pretenem no és res, o millor, és ben poca cosa.

LA CONCA DE BARBERÀ

La nostra comarca, amb 638 km² de superfície «suporta» només, uns 19.000 habitants —dades de 1970—, la qual cosa dóna una densitat de les més baixes del país, sense comptar les comarques pirinenques, uns 30 hab/km². Com poden suposar això és un gran avantatge a l'hora de considerar-ne l'ocupament faunístic. Efectivament, la poca pressió humana que es produeix a la majoria dels seus racons possibilita una tranquil·litat i un repòs, adients per a espècies que són escasses a nivell nacional. Això era, evidentment, un avantatge que cal sumar a la influència dels dos grups faunístics principals existents a les nostres terres, és a dir, l'eurosiberia i el repòs mediterrani. Amb aquests dos factors composem una avifauna relativament rica i variada; però no tot són avantatges, cal considerar alguns inconvenients de la comarca a nivell d'ocupació faunística. El principal potser és la manca de varietat d'ambients, la distància relativament gran al mar i la poca variabilitat de l'alçada s.n.m. dels terrenys de la Conca, afegit a la pràctica inexistència —amb alguna singular excepció, com veurem— d'ambients humits, concreta, molt específicament els ambients o ecosistemes de la Conca en tres tipus principals, que són: els conreus de secà, els boscos de muntanya baixa i els cingles i roquissars. A part, com hem dit, existeixen testimonialment ambients «d'aiguamoll», ecosistemes rurals i, amb una presència més important, ecosistemes fluvials, amb boscos de ribera típics.

En realitat, tant a nivell faunístic, com botànic, com geogràfic, la Conca de Barberà s'hauria de lligar sempre a la veïna «Comarca» del Camp de Tarragona, ja que aquesta, la Conca, representa la perfecció i la continuïtat dels ambients boscosos i de muntanya d'aquesta altra gran comarca. A més, el fet d'estar units pels dos grans nuclis muntans, que són comuns, com són les Muntanyes de Prades i el Bloc del Gaià, perquè no es possible establir mai una frontera natural clara entre les dues unitats geogràfiques, no podem considerar de cap manera que una simple ratlla administrativa o política pugui dividir dos blocs geogràfics i geològics tan clars com els esmentats suara, evidentment, l'artificialitat d'aquesta separació és absoluta.

CATÀLEG ORNITOLÒGIC

Entrem en el catàleg de les espècies que hom ha observat a la Conca. En aquest esmentàvem totes les espècies amb indicacions sobre la seva fenologia, abundància, possibilitat o no de nidificació i totes aque-

lles dades que considerem oportunes particularment per a cada espècie, com ara llocs on es pot trobar tendència poblacional, etc.

L'ordre en què s'anotaran els ocells segueix la *Guia dels Ocells dels Països Catalans i d'Europa*, de Peterson, Mountfort i Hollom (b).

De primer, s'anotarà el nom científic en llatí, després, el català «oficial», sempre seguint la guia suara esmentada, posteriorment, l'abundància amb la següent escala:

1. Abundant o molt comú. Es pot veure gairebé sempre i gairebé arreu de la comarca.
2. No rar. Es pot considerar normal la seva presència encara que no sigui massa abundant. Quan es tracta d'una espècie molt localitzada en un hàbitat concret, afegirem una L.
3. Rar. Vist sense regularitat a la zona, la seva presència és destacable, encara que no excepcional.
4. Accidental. De presència excepcional, vist fins a 5 cops en els 14 anys de prospecció.

La fenologia la indicarem de la següent manera:

S. Sedentària: l'espècie és present tot l'any a la zona.

E. Estival: Present sols en temps de nidificació, emigrant a l'hivern a zones més càlides.

H. Hivernal: Arriba a la tardor i resta hivernant a la comarca, marxant tot seguit en començar la primavera per a criar en latituds superiors.

M. Migrador, de pas: sols el podrem observar en els dos passos, el post-nupcial, a la tardor, i el pre-nupcial a la primavera.

De tota manera, és clar que molts ocells es poden trobar amb més d'una fenologia, ja que hi ha moltes espècies migradores parcials.

Sobre la nidificació, seguirem el criteri de l'*Atlas dels ocells nidificants a Catalunya i Andorra*, de manera que hi haurà més categories:

PS. Cria possible, ocell observat en temps de nidificació.

PB. Cria probable, hi ha indicis que es pot reproduir, com ara marcatge de territori, mascles cantant, etc.

S. Cria segura. Proves clares de nidificació, construccions de nius, exemplars volanders, peixament de polls, etc.

Assignarem un número a cada ocell per tal de poder referir-nos-hi posteriorment i per a avaluar amb major facilitat el nombre d'espècies presents.

Advertim que aquest catàleg no és pas definitiu ni totalment exhaustiu, ja que l'ornitofauna, com tots els aspectes de la Natura, és variable amb el temps i molt complexa, així, malgrat els anys de prospecció, és molt probable que hi hagi força espècies que se'ns hagin «escapat»; això, lluny d'ésser dolent, és un incentiu per a qualsevol aportació posterior al treball; recordem que hem dit anteriorment que aquest treball és

sols una base, cal anar-lo perfeccionant, amb la col·laboració de tot aquell que pugui aportar dades que s'agrairan i contribuiran al perfeccionament del coneixement ornitològic de la nostra comarca.

1. ARDEA CINEREA, Bernat pescaire.

2. M.

Observable al pas tardoral, principalment, però també excepcional a l'hivern. El trobarem als rius i zones entollades, com ara les vores de l'Anguera.

2. ARDEA PURPUREA, Agró roig.

3. M.

Com l'anterior, però més freqüent al pas primaveral que no pas al tardoral, més escàs i solitari.

3. CICONIA CICONIA, Cigonya blanca.

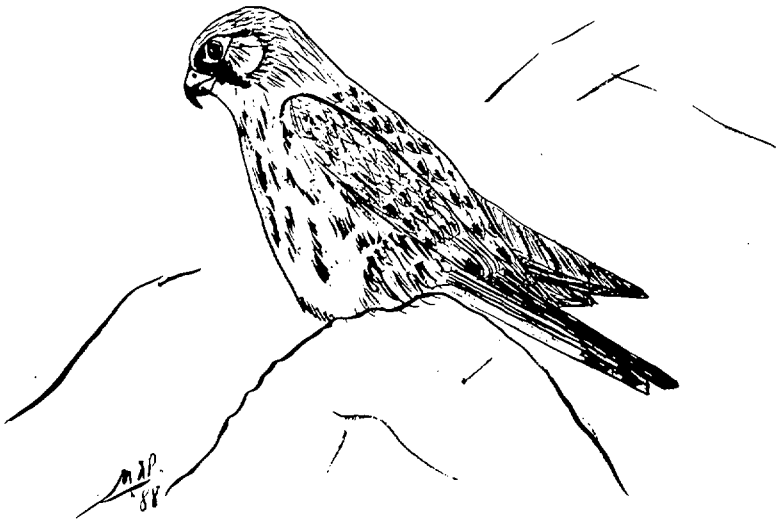
3. M.

Migrador escadusser, se'n poden observar exemplars solts o petits grups en temps de pas.

4. ANAS CRECCA, Xarxet.

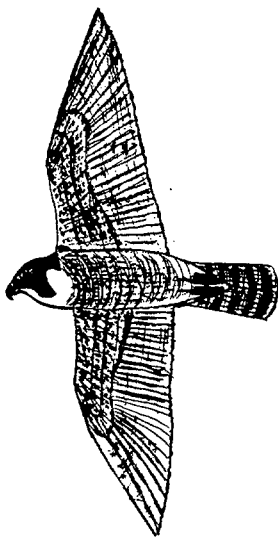
3. M.

Migrador escàs i hivernal excepcional, llocs on el riu s'eixampla i el corrent és fluix.

Xoriguer comú (*Falco tinnunculus*)

5. ANAS PLATYRHYNCHOS, Ànec coll-verd.
 2. H,S,M. S.
 L'únic ànec corrent a la comarca, nidifica en diversos punts concrets i es troba més freqüentment en pas o hivernal.
6. PERNIS APIVORUS, Aligot vesper.
 3. M,E. PS.
 Espècie escassa a nivell nacional, darrerament hom creu que es pot trobar criant a punts concrets de les Muntanyes de Prades en els seus boscos més característics.
 Molt corrent en temps de pas, grups nombrosos.
7. MILVUS MIGRANS, Milà negre.
 2. M.
 Rapinyaire ben abundant en els dos passos migratoris, els grups no són mai tan nombrosos com els d'Aligot vesper, però es poden arribar a comptar desenes d'exemplars en dies favorables per al vol planat.
8. NEOPHRON PERCNOPTERUS, Aufrany.
 4. M.
 Migrador excepcional, observat sols un cop al Bloc del Gaià, la primavera de 1984.

Falcó comú (*Falco peregrinus*)

9. GYPS FULVUS, Voltor comú.
4. M.
Com l'Aufrany, però no tant excepcionalment, el Voltor es presenta en vols erràtics procedent de les zones properes on cria, concretament dels ports.
10. CIRCAETUS GALLICUS, Àguila marcenca.
2. M,E. S.
Aquest rapinyaire el podeu observar fàcilment a l'estiu i en temps de pas, la seva nidificació l'hem comprovada en diversos indrets on el bosc esclarissat afavoreix, amb l'alternança amb conreus de secà, la presència abundant de serps, la seva presa principal. Potser és l'únic rapinyaire que no presenta una clara regressió poblacional, degut, molt probablement, a la seva absència en temps de cacera.
11. CIRCUS CYANEUS, Arpella pàl·lida.
3. M,H.
Ocell difícil de detectar per la facilitat de confusió amb altres espècies d'Arpelles (CIRCUS), no obstant això, és relativament freqüent en migració i, fins i tot, com a hivernal. Prefereix les zones obertes i altres.
12. CIRCUS PIGARGUS, Esparver cendrós.
2. M,E.
Malgrat haver-lo anotat antigament com a criador probable, no creiem actualment que l'Esparver cendrós criï a la Conca, la seva davallada ha estat fortíssima en els darrers anys, quasi amb total seguretat deguda a la mecanització del conreu de cereal. Actualment és un migrador freqüent.
13. CIRCUS AERUGINOSUS, Arpella vulgar.
2. M,H.
Com els altres Circus, l'Arpella la podrem observar en hàbitats oberts en temps de pas, no necessàriament en ambients d'aiguamoll, sinó en qualsevol indret amb força visibilitat.
14. ACCIPITER GENTILIS, Astor.
2. S,M,H. S.
Malgrat la seva relativa abundància, i la seguretat de la seva nidificació, l'Astor no és pas el rapinyaire més conegut de la gent de la Conca, molt probablement degut a què, fora de l'època dels vols nupcials no es deix veure gaire sovint a l'exterior dels boscos.
15. ACCIPITER NISUS, Esparver vulgar.
2. S,M,H. S.
Més escàs que l'Astor i encara més difícil d'observar, no obstant però, podem considerar que és una espècie no rara a la comarca.

Astor (*Accipiter gentilis*)

16. BUTEO BUTEO, Aligot comú.

2. S,M,H. S.

Amb molt, el rapinyaire «gran» més abundant de la comarca, manté una població en molt bon estat mercès al bon estat de conservació dels conreus de la zona, que alternen perfectament amb bosquets i rieres arbrades. Per fer-nos una idea, direm que la densitat de *B. Buteo* a la Conca, ateny els valors observats fa 10 anys a l'Alt Camp, on ha sofert una regressió molt forta.

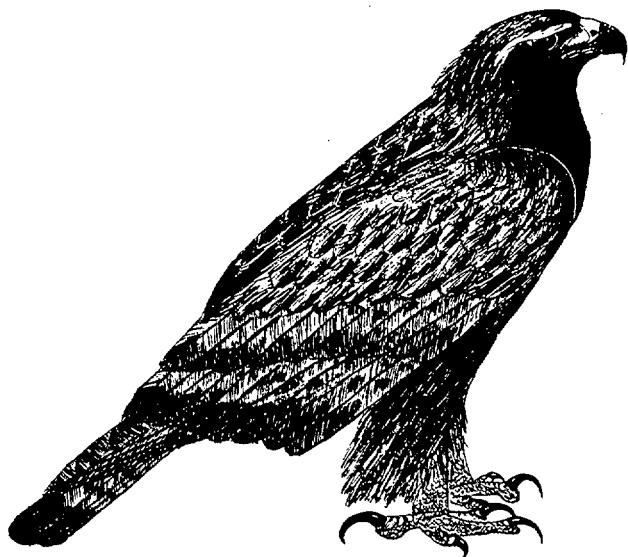
17. BUTEO LAGOPUS, Aligot calçat.

4. M,H.

Darrerament, sovintegen cada cop més les observacions d'aquest rapinyaire a la zona, potser degut a una millor i més exhaustiva prospecció o potser degut a què realment cada cop és més freqüent de pas o hivernal. El real és que aviat l'haurem d'anotar només com a rar, no pas com a excepcional.

18. **AQUILA CLANGA**, Àguila cridanera.
 4. M.H.
 Malgrat haver tingut alguna observació possible, sols un cop s'ha pogut observar amb total seguretat, la primavera de 1982 a les Muntanyes de Prades.
19. **AQUILA CHRYSAETOS**, Àguila daurada.
 2. L,S,M. S.
 Espectacular rapinyaire, sens dubte, la joia de les nostres muntanyes, és escassíssim i molts perills fan pensar que no es podrà mantenir massa temps viu si no hi apliquem tots plegats un esforç més gran. Els exemplars considerats M són, en realitat, erràtics procedents de territoris de cria propera.
20. **HIERAAETUS PENNATUS**, Àguila calçada.
 2. L,M,E.
 Escàs com a migrador, molt més escàs encara com a estival, de tota manera, cal no descartar la possibilitat que algun dia es pugui trobar amb possibilitat de nidificació a les Muntanyes de Prades.
21. **HIERAAETUS FASCIATUS**, Àguila perdiuera.
 2. L,S,M. S.
 L'Àguila més típica de la zona, manté encara unes poblacions acceptables, si bé s'han d'enfrontar també a molts problemes, tots ells

Àguila daurada (*Aquila chrysaetos*)

a causa de la presència humana. El darrer en aparèixer, l'excessiu control per part d'ornitòlegs, pot acabar definitivament amb la població d'aquest bell ocell.

Semblantment a la Daurada, quan parlem de la fenologia M ens referim, en realitat, a exemplars erràtics procedents d'altres àrees de cria, que poden aparèixer quasi a qualsevol lloc, sobretot en temps de manca de menjar.

22. FALCO TINNUNCULUS, Xoriguer comú.

2. S,M,H. S.

El rapinyaire més abundant de la comarca, adaptable a qualsevol hàbitat i present tot l'any. La seva forma de caçar tan característica fa que sigui conegut per tothom que treballa sovint al camp.

23. FALCO COLUMBARIUS, Esmerla.

3. M,H.

Molt més freqüent que no sembla, l'Esmerla es presenta sovint en el pas tardoral fins ben entrat l'hivern. Com a hivernal és molt més escàs. La manca d'observacions és deguda, sens dubte, a la dificultat d'identificació fonamentada per la fugacitat de les visualitzacions, generalment molt breus.

24. FALCO SUBBUTEO, Falcó mostatxut.

2. L,M,E,P. Pb.

Més corrent que l'Esmerla però, igual que ella, anotat menys cops dels què en realitat s'ha observat. Efectivament, el Mostatxut és sovint confós per ornitòlegs inexperts amb altres falcònids pel seu vol ràpid i inquiet que dificulta observar-lo amb calma.

25. FALCO PEREGRINUS, Falcó pelegrí.

2. L,S,M. S.

Escassísim, el Falcó pelegrí ocupa cingles i roquissars i acostuma a ser molt sedentari, si bé tindrem major freqüència d'observacions en temps de pas, degut als migrants que creuen la nostra comarca procedents de latituds diferents. Afortunadament, passa molt desapercebut a la majoria de la gent.

26. ALECTORIS RUFA, Perdiu roja.

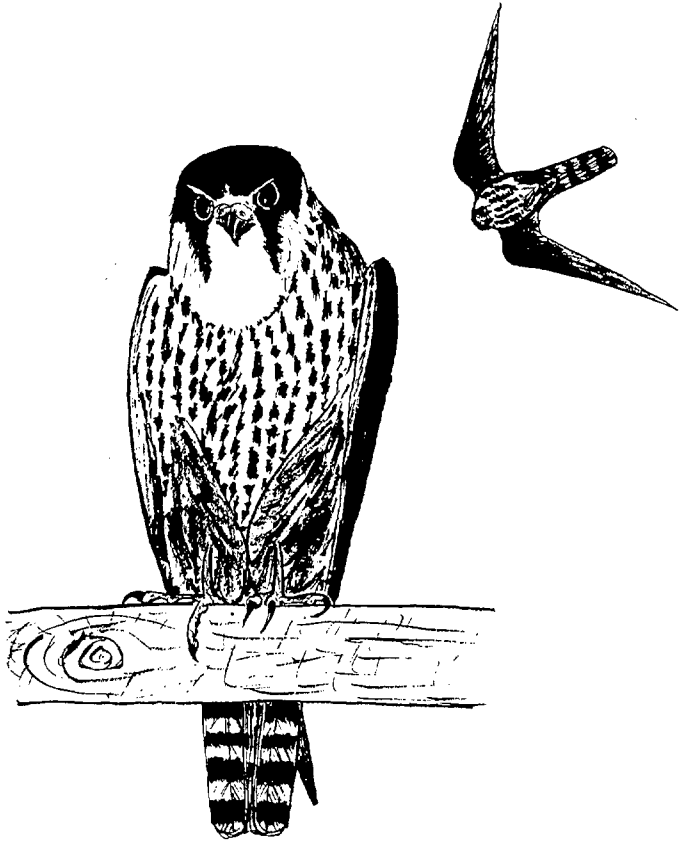
2. S. S.

Ocell molt conegut, manté les poblacions més o menys estables mercès a la seva gran productivitat, que li permet suportar el ser una espècie-presa de les més importants per a qualsevol predador, l'home inclòs.

27. COTURNIX COTURNIX, Guatlla.

2. L,S,M. S.

Més escassa que la perdiu i actualment en regressió, la guatlla selecciona més el seu hàbitat, cercant llocs més alts i sempre ambients

Falcó mostatxut (*Falco subbuteo*)

oberts. En regressió per la pressió cinegètica que augmenta amb la mitja veda.

28. RALLUS AQUATICUS, Rascló.

2. S,M. S.

Qualsevol ambient humit amb un mínim de cobertura a base de vegetació halòfila servirà per a la nidificació del Rascló, encara que aquest és una mica més selectiu quant a qualitat de l'aigua que la polla d'aigua.

29. GALLINULA CHLOROPUS, Polla d'aigua.

2. S,M. S.

Extraordinàriament adaptable, trobarem la Polla d'aigua nidificant

a quasi qualsevol lloc on hi hagi aigua estable, fins i tot en basses grans que presentin la possibilitat d'amagar el niu en la vegetació de la vora.

30. **FULICA ATRA**, Fotxa.
3. L,M,H. S.
Molt localitzada en un punt concret, hom pot observar la Fotxa a la nostra comarca. No descartem la possibilitat que hi hagi criat, encara que sembla que actualment no ho fa.
31. **BURHINUS OEDICNEMUS**, Torlit.
3. L,M,H. S.
Nidificador localitzat a la comarca, no és tan escàs com sembla degut als seus costums crepusculars que fan difícil la seva observació.
32. **EUDROMIAS MORINELLUS**, Corriol pit-roig.
3. M.
Excepcional a la zona, observat sols un cop, l'hivern de 1987. Molt probablement, però, no ho sigui tant, d'excepcional, però les dificultats d'observació i la manca d'una prospecció més acurada fan que se'l consideri així.
33. **VANELLUS VANELLUS**, Fredeluga.
2. M,H.
Relativament corrent, fàcil d'observar als camps oberts, preferent conreus de cereal, a l'hivern i en temps de pas, sobretot tardoral.
34. **GALLINAGO GALLINAGO**, Becadell comú.
2. M,H.
Encara que és poc citat, suposem per la seva dificultat d'observació, el Becadell comú és un moixó freqüent als ambients de ribera de la Conca.
35. **SCOLOPAX RUSTICOLA**, Becada.
2. L,H,M.
Com el Becadell, es tracta d'un hivernal freqüent, potser més conegut en aquest cas degut al fet que és força apreciat pels caçadors.
36. **TRINGA OCHROPUS**, Xivita.
2. M.
Limícol fàcil d'observar en temps de pas als llocs humits de la Conca, com ara als «aiguamolls» de Pira.
37. **ACTITIS HYPOLEUCOS**, Xivitona vulgar.
2. M.
Molt més corrent que la Xivita, la Xivitona es pot observar, a més, en ambients més diversos, com ara vores de rius, basses, etc.

38. LARUS RIDIBUNDUS, Gavina vulgar.
 3. M,H.
 Aquesta gavina, com el Gavià argentat, es pot presentar a la Conca en els seus habituals vols erràtics remuntant el Francolí, sempre de forma escadussera.
39. LARUS CACHINNANS, Gavià argentat.
 3. M.
 De forma molt més accidental que la riallera, aquesta gavina també es pot trobar, a la Conca, en vols de remunt del curs del Francolí.
40. COLUMBA OENAS, Xixella.
 2. S,M. S.
 La Xixella és un típic colom de bosc ben present a la comarca si bé a l'hora de criar sol preferir instal·lar-se en cingles i talussos fluvials.
41. COLUMBA PALUMBUS, Todó.
 2. S,M,H. S.
 De forma semblant a la xixella, el Todó és força abundant i constitueix una de les principals espècies-presa de les zones boscanes. Molt més freqüent a temps de pas –sobretot tardoral– i a l'hivern, a l'hora de criar ho fa exclusivament en arbres.
42. STREPTOPELIA DECAOCTO, Tórtora turca.
 2. S. S.
 Espècie de recent colonització, esdevé quasi més abundant que la Tórtora autòctona, a més, essent sedentària, es molt més fàcil d'observar que aquella. De costums antropòfiles, ocupa ambients propers als hàbitats urbans, parcs, arbredes dintre els pobles, etc.
43. STREPTOPELIA TURTUR, Tórtora.
 2. E,M. S.
 A diferència de l'anterior, es tracta d'un ocell en franca regressió. L'existència de la «mitja veda» fa que la pressió cinegètica sigui excessiva i produeixi, any rera any, una minva important de la població que fa preocupar pel seu futur.
44. CLAMATOR GLANDARIUS, Cucut reial.
 2. M,E. S.
 Característic cucut paràsit de les Garses, es tracta d'un ocell lligat als ambients de conreu de secà i no massa conegut de la gent, malgrat que no és rar, però tampoc massa abundant.
45. CUCULUS CANORUS, Cucut.
 2. M,E. S.
 Molt més conegut que el Cucut reial i molt més adaptable a parasitar espècies diverses d'ocells. Els llocs més adients per a observar-

lo són les vores dels grans boscos, els bosquets i els boscos de ribera. Més corrent que el Cucut reial, però tampoc massa abundant.

46. TYTO ALBA, Òliba.

3. S. S.

El rapinyaire nocturn més típic dels ambients urbans i rurals, on es conegut el seu costum de criar als campanars.

47. OTUS SCOPS, Xot.

3. S. S.

El rapinyaire nocturn de mida petita més típic dels boscos de ribera, sol criar en forats d'arbres o talussos.

48. BUBO DUBO, Duc.

3. S. S.

Impressionant rapinyaire nocturn de mida molt gran, es troba com a niador a la comarca on les seves poblacions gaudeixen relativament de bona salut.

Xot (*Otus scops*)

49. *ATHENE NOCTUA*, Mussol comú.
 2. S. S.
 Sens dubte, el més conegut i corrent dels nostres rapinyaires nocturns, entre d'altres coses, perquè se'l pot observar sovint a ple dia, sobretot quan han de peixar els pollets petits i fan «hores extres», a principi d'estiu.
50. *STRIX ALUCO*, Gamarús.
 3. S. S.
 Típic habitant dels boscos que deix sentir el seu cant de manera insistent les nits de primavera, sobretot, encara que el podem sentir quasi tot l'any.
51. *ASIO OTUS*, Mussol banyut.
 3. S,M. S.
 Molt més escàs que el Gamarús, però també present a la comarca, concretament als boscos humits de les Muntanyes de Prades.
52. *CAPRIMUGUS EUROPAEUS*, Enganyapastors.
 2. E,M. S.
 Ocell d'hàbitats nocturns i, per tant, difícil de detectar, es troba a les parts altes de la Conca, fins i tot a la serra de Miramar.
53. *CAPRIMULGUS RUFICOLLIS*, Siboc.
 2. E,P. S.
 Espècie morfològicament molt semblant a l'anterior, però se'n diferencia totalment a l'hora de seleccionar el seu hàbitat, ja que prefereix els conreus oberts i, en general, el trobarem a la plana.
54. *APUS APUS*, Falcionet negre.
 1. E,M. S.
 Insectívor molt abundant a l'estiu, quan ens demostra la seva gran capacitat voladora en no trobar-se a terra si no és per a criar; qual-sevol forat, en parets naturals o artificials, li serveix per a pondre els ous.
55. *APUS MELBA*, Ballester.
 2. M,E. S.
 El gran Ballester ocupa els cingles i roquissars més alts de la comarca, on destaca la seva presència per damunt de les altres espècies de falcionets i orenetes. Cal aclarir que els falcionets no tenen res a veure, sistemàticament parlant, amb les orenetes, i són més propers als «Colibrís» sudamericans, per exemple.
56. *ALCEDO ATTHIS*, Blauet.
 3. M,S. S.
 Habitant dels ambients de ribera en bon estat de conservació, el Blauet el podem trobar encara com a nidificador a la comarca, si bé

de cada dia hi és més escadusserament, degut a la minva progressiva de la qualitat de les aigües.

57. MEROPS APIASTER, Abellerol.
2. M, E. S.
Moixó ben conegut i popular, injustament perseguit pel fet d'ésser consumidor d'abelles. Caldria posar en l'altre plat de la balança la quantitat de vespes que també es menja. Poblacions fluctuants amb els anys, però tendent a la minva.
58. CORACIAS GARRULUS, Gaig blau.
3. M, E. Pb.
Molt primmirat a l'hora de seleccionar el seu hàbitat, el Gaig blau el trobarem en algun punt molt concret de la Conca, punt on hi és fidelment any rera any.
59. UPUPA EPOPS, Puput.
2. M, E, S. S.
Insectívor ben conegut que s'alimenta a terra i cria en tota mena de forats d'arbres, parets o cingles.
60. JYNX TORQUILLA, Coll-tort.
2. M, E. S.
El picot menys conegut, de ben segur a causa de què no es coneix el seu cant o no se'l distingeix d'altres picots. Relativament corrent però difícil de veure'l pels seus costums amagadissos.
61. PICUS VIRIDIS, Picot verd.
2. S. S.
El picot típic dels conreus i dels boscos de la plana, per la qual cosa és el més conegut i el més fàcilment vist pels pagesos i la gent del camp.
62. DENDROCOPOS MAJOR, Picot garser gros.
2. S. S.
Els ambients on ateny les densitats més altes són els boscos caducifolis, sobretot els vells boscos de castanyers, encara que és present a una varietat més gran d'ambients.
63. CALANDRELLA BRACHYDACTYLA, Terrerola vulgar.
2. M, E. S.
Molt corrent a tota mena d'hàbitats oberts, sobretot conreus de cereals i herbassars.
64. GALERIDA CRISTATA, Cogullada vulgar.
2. S. S.
L'alàudid més conegut; fàcil d'observar, a l'hora que el més corrent. El veurem sempre a la vora dels camins i les carreteres.

65. GALERIDA THEKLAE, Cogullada fosca.

2. L,S. S.

Al camp, és un moixó difícilíssim de distingir de la cogullada vulgar per al no expert, això fa que sigui menys citat del que cal esperar. De fet, ocupa ambients molt més concrets, amb major alçada.

66. LULLULA ARBOREA, Cotoliu.

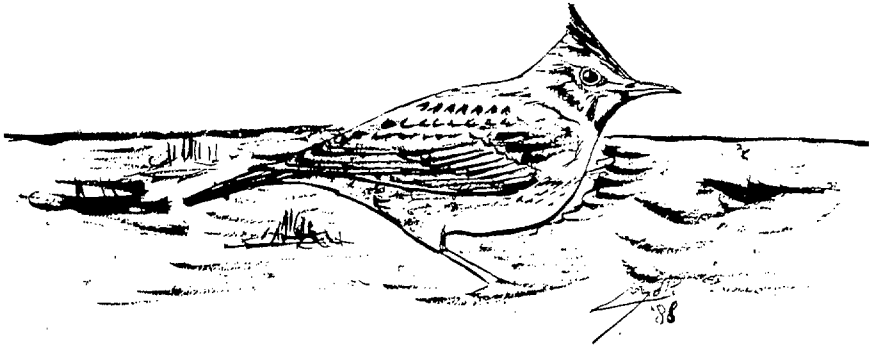
2. S,M,H. S.

Alàudid típic més freqüent a l'hivern que en temps de reproducció, a diferència d'altres moixons de la seva família, li agraden els conreus arbrats, encara que els prefereix alternats amb zones obertes.

67. ALAUDA ARVENSIS, Alosa.

2. H,M,S. Pb.

Molt més escassa que l'anterior, l'Alosa es troba sols en hàbitats completament oberts, així, deduirem fàcilment que l'hàbitat òptim és el de conreus de cereals de la part NE de la comarca.

Cogullada vulgar (*Galerida cristata*)

68. RIPARIA RIPARIA, Oreneta de ribera.

2. L,M,E. Ps.

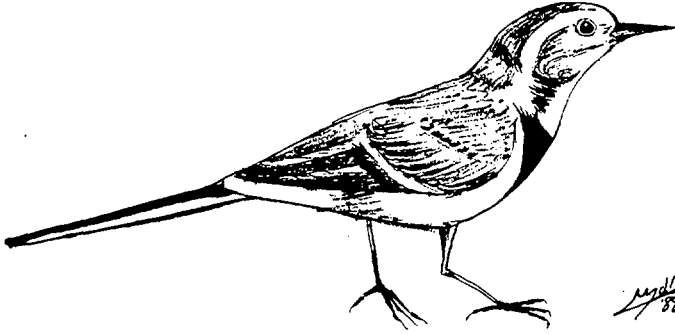
Ocell relativament freqüent com a migrador, però molt escàs i localitzat com a nidificador. Molt probablement se'l confon sovint amb el Roquerol, per part d'ornitòlegs inexperts, la qual cosa fa que sembli més escàs que no és en realitat.

69. PTYONOPROGNE RUPESTRIS, Roquerol.

2. M,E,S. S.

Molt més corrent que l'oreneta de ribera, el Roquerol és l'únic representant de la família del qual tenim exemplars sedentaris. Nidifica en colònies esparses als cingles i roquissars.

70. *HIRUNDO RUSTICA*, Oreneta vulgar.
 2. M,E. S.
 La més popular i coneguda de les nostres orenetes, encara que no la més abundant. Ocupa els ambients més rurals i sembla que és en regressió.
71. *HIRUNDO DAURICA*, Oreneta cua-rogenca.
 3. M,E. S.
 Molt més escassa i desconeguda que l'anterior, cria de forma molt localitzada en algun punt de la comarca. Curiosament, sempre fa el niu sota els ponts.
72. *DELICHON URBICA*, Oreneta cuablanca.
 1. M,E. S.
 La més abundant de la seva família, coneguda pels seus hàbitats urbans. No obstant això, val a dir que a la Conca encara es troben moltes colònies d'orenetes cuablanques ocupant l'hàbitat primitiu de l'espècie, els cingles i roquissars de les muntanyes mitjanes.
73. *ANTHUS CAMPESTRIS*, Trobat.
 2. M,E. Pb.
 Insectívor característic dels matollars situats a les parts altes de la comarca, com ara al bloc del Gaià.
74. *ANTHUS TRIVIALIS*, Piula dels arbres.
 2. M,E. S.
 Habitant característic de les vores del bosc, ateny la seva major densitat en els boscos mixtos de pi roig de les Muntanyes de Prades. En migració, molt més estès.
75. *ANTHUS PRATENSIS*, Titella.
 2. M,H.
 Hivernal molt corrent sobretot a les zones conreades obertes i planes, si bé força adaptable i el podem trobar a molts més hàbitats.
76. *ANTHUS SPINOLETTA*, Grasset.
 2. M,H.
 Es presenta a gran varietat d'hàbitats com a migrador, però com a hivernal prefereix les zones humides i baixes.
77. *MOTACILLA FLAVA*, Cuereta groga.
 2. S,M. S.
 Encara que com l'anterior, aquesta espècie es pot presentar a gran varietat d'ambients com a migrador, el podem trobar amb molta més facilitat en zones humides i baixes, aiguamolls i vores de rius.

Cuereta blanca (*Motacilla alba*)

78. MONTACILLA CINEREA, Cuereta torrentera.

2. S,M. S.

Habitant típic dels cursos fluvials de les nostres muntanyes, instal·la el seu niu sempre prop de l'aigua i la seva presència difícilment ens passarà desapercebuda. Se'n nota una certa regressió.

79. MONTACILLA ALBA, Cuereta blanca.

2. M,S,H. S.

La més coneguda de totes les cueretes, ben coneguda pel costum de seguir els tractors en les seves feines al camp. És de les poques espècies que presenten territorialitat fora de la temporada de cria.

80. CINCLUS CINCLUS, Merla d'aigua.

3. S,M. S.

Espècie molt escassa i en forta regressió, lligada als ambients aquàtics ben conservats. Encara cria alguna parella a la nostra comarca, però cada any s'ha d'anar comprovant si no cal esborrar-lo de la llista de nidificadors segurs.

81. TROGLODYTES TROGLODYTES, Cargolet.

2. S,M. S.

Insectívor relativament abundant que s'amaga generalment en el fons de la vegetació. Les seves poblacions semblen fluctuar depenent del comportament meteorològic dels anys.

82. PRUNELLA MODULARIS, Pardal de bardissa.

2. H,M.

Insectívor hivernal típic dels matollars ben coberts de vegetació, on se sol passar el dia amagat.

83. PRUNELLA COLLARIS, Cercavores.
 3. H, M.
 Molt més escàs que l'anterior i present a les parts altes i rocalloses de la comarca.
84. CERCOTRICHAS GALACTOTES, Cuaenlairat.
 3. M.
 Migrador molt escàs que es pot presentar escadusserament en qual-sevol mena d'hàbitat. De tota manera, el seu status no és encara ben conegut a la comarca.
85. ERITHACUS RUBECULA, Pit-roig.
 1. H,M,S. S.
 Un dels insectívors més coneguts, a causa dels seus hàbits extraordinàriament refiats, de tota manera, no ens hem de pensar que tots són iguals, de fet, els exemplars sedentaris són molt més desconfiats —potser coneixen la gent d'aquí— i ens serà molt difícil de detectar la presència d'un Pit-roig en temps de nidificació si no en coneixem el cant.
86. LUSCINIA MEGARHYNCHOS, Rossinyol.
 1. E,M. S.
 Com el Pit-roig, ocell molt desconfiat en temps de cria que es passa el dia i la nit cantant des d'un punt amagat a la vegetació. De tota manera, és força més conegut com a nidificador perquè molta més gent reconeix el seu bell cant.
87. LUSCINA SVECICA, Cotxa blava.
 3. M.
 Migrador molt escadusser que podem observar als llocs humits i baixos.
88. PHOENICURUS OCHRUIROS, Cotxa fumada.
 2. S,M,H. S.
 Insectívor ben corrent que presenta el màxim de la seva densitat en els ambients on sovinteja la roca nua, ja siguin tartreteres, pedreres, ruïnes, etc.
89. PHOENICURUS PHOENICURUS, Cotxa cua-roja.
 3. M,E. Ps.
 Molt més escàs que l'anterior, aquest moixó prefereix un hàbitat totalment diferent, consistent en jardins i vores de bosc en general força obacs i humits. A diferència de l'anterior, també, se'n troba una regressió poblacional.
90. SAXICOLA RUBETRA, Bitxac rogenic.
 2. M,H.
 Petit insectívor corrent i fàcil de detectar que ocupa a l'hivern i en

temps de pas ambients oberts que alternen amb vegetacions arbustives i boscos.

91. SAXICOLA TORQUATA, Bitxac comú.

2. M,S,H. S.

Molt més corrent que l'anterior i present també en temps de cria, el Bitxac comú el veurem fàcilment talaiant un matollar des d'una posició favorable per a capturar insectes.

92. OENANTHE OENANTHE, Còlit gris.

2. L,M,E. S.

En migració, el podrem veure a molts tipus diferents d'ambients, amb el requeriment bàsic que siguin oberts. Com a criador molt més selectiu, el trobarem a llocs secs i alts, amb poca o nul·la cobertura vegetal. Poblacions extremadament fluctuants amb els anys, amb una tendència global a la baixa.

93. OENANTHE HISPANICA, Còlit ros.

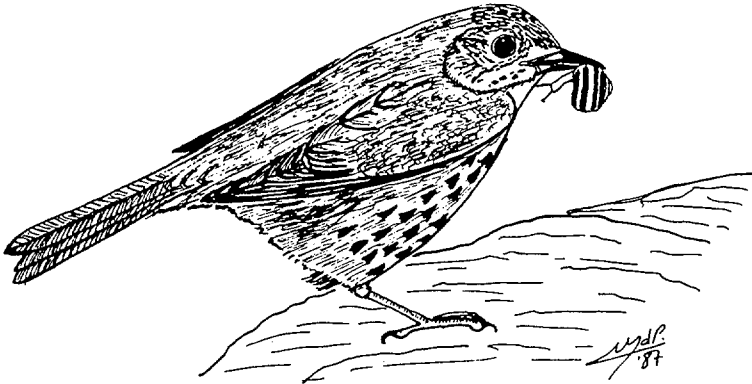
2. M,E. S.

El comentari podria ser semblant a l'anterior, però cal afegir-ne una major abundància, un tipus característic d'hàbitat preferit: les vinyes.

94. OENANTHE LEUCURA, Còlit negre.

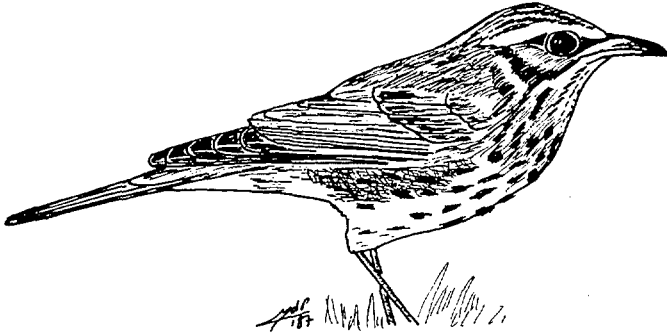
3. S,M. S.

Molt més escàs i selectiu a l'hora d'escollir l'hàbitat que els altres còlits, el negre sols cria als cingles i roquissars de muntanya mitjana. Espècie amb poblacions fluctuants, tendents a la regressió, però difícil avaluació.

Tord comú (*Turdus philomelos*)

95. *MONTICOLA SAXATILIS*, Merla roquera.
 3. M,E. S.
 Espècie d'hàbitat molt semblant a l'anterior, de fet, les seves presències solen anar sempre lligades si bé en aquest cas sembla notar-se més clarament la davallada poblacional.
96. *MONTICOLA SOLITARIUS*, Merla blava.
 2. S,M,H. S.
 Ocupa gran varietat d'ambients en els que hi hagi presència de roca nua, no rebutjant la proximitat de l'aigua. Curiosament, i comparat a les espècies anteriors les poblacions gaudeixen de bona salut i fins i tot es podria dir que van en augment.
97. *TURDUS TORQUATUS*, Merla de pit blanc.
 3. M,H.
 Migrant rar i hivernal encara més escàs, sol anar lligat a la presència de boscos de ribera situats a la màxima alçada possible en aquesta comarca.
98. *TURDUS MERULA*, Merla.
 1. S,M,H. S.
 Ben abundant i coneguda, la Merla ocupa tota mena de boscos i matollars amb preferència clara pels ambients humits i frescals, la seva presència difícilment passa desapercebuda i podem dir que les poblacions es mantenen estables.
99. *TURDUS PILARIS*, Griva cerdana.
 3. M,H.
 Tord escàs, però no pas rar com a hivernal, més corrent en migració. Se sol presentar en grups de 3 a 10 exemplars en prats alts i conreus abandonats amb poca vegetació, sempre a molta alçada.
100. *TURDUS PHILOMELOS*, Tord comú.
 2. M,H,S. S.
 El més corrent i conegut de tots els tords en temps de pas. Molt més escàs i desconegut com a nidificador, a les hores ocupa alzinars, rouredes i oliverars, preferentment zones obagues on s'hi pugui amagar. Forta regressió deguda a l'excès de pressió a què es veu sotmesa l'espècie amb les més variades i perfectes tècniques de cacera.
101. *TURDUS ILIACUS*, Tord ala-roig.
 2. M,H.
 Sense ser escàs, no és ni de bon tros tan corrent com el tord comú. Molts cops els caçadors i ornitòlegs inexperts els confonen, provocant una menor quantitat de les que cal esperar.

Tord ala-roig (*Turdus iliacus*)

102. **TURDUS VISCIVORUS**, Griva.
 2. M.H.S. S.
 El tord més conegut com a criador i el segon més abundant com a hivernal. Fàcil de distingir per la seva mida més gran. Com els altres tords, excepció feta de la Merla, pateix una forta regressió.
103. **CETTIA CETTI**, Rossinyol bord.
 2. S,M. S.
 Difícil de veure però molt fàcil de detectar mitjançant el seu cant potent i repetitiu. Habita qualsevol mena d'ambient proper a l'aigua però prefereix les comunitats psammòfiles, és a dir, els canyissars.
104. **CISTICOLA JUNCIDIS**, Trist.
 2. S. S.
 Petit insectívor que ocupa els ambients oberts, vegetació baixa —herbassars—, sense importar-li massa estar a prop de nuclis urbans. Molt afectat per la climatologia, les poblacions fluctuen segons la bondat de l'hivern.
105. **ACROCEPHALUS MELANOPOGON**, Boscarla mostatxada.
 3. E,M. Ps.
 Interessant presència com a possible nidificador d'aquest insectívor. Les vores de l'Anguera i altres formacions continuades de canyissar de la plana són els ambients on el podem trobar.
106. **ACROCEPHALUS PALUDICOLA**, Boscarla d'aigua.
 3. M.
 En els mateixos indrets on es detecta constantment la presència de la Boscarla mustatxada, es pot observar més rarament la d'aigua, com a migrador.

107. ACROCEPHALUS SCIRPACEUS, Boscarla de canyar.
 2. L,E,M. Pb.
 En les zones de canyissar repetidament esmentades s'hi troba freqüent.
108. ACROCEPHALUS ARUNDINACEUS, Balquer.
 2. L,E,M. S.
 Com totes les boscarles, difícil de detectar si no se'n coneix el cant, no obstant això, és un moixó corrent en el seu hàbitat específic.
109. HIPPOLAIS PALLIDA, Bosqueta pàl·lida.
 3. M.
 Migrant molt escadusser i difícil de detectar per la seva gran facilitat de confusió amb H. Polyglotta.
110. HIPPOLAIS POLYGLOTTA, Bosqueta vulgar.
 2. M,E. S.
 Molt més corrent que l'anterior, insectívor típic de les zones ben cobertes de vegetació, prefereix els boscos de ribera i les rouredes humides.

Griva (*Turdus viscivorus*)

111. SYLVIA UNDATA, Tallareta cuallarga.
2. S,M. S.
Habitant típica dels matollars, la Tallareta cuallarga és ben distribuïda per la comarca i manté més poblacions estables. Els seus hàbitats inquietos i el seu cant constant fan que sigui fàcilment detectable.
112. SYLVIA CONSPICILLATA, Tallarol trencamates.
2. L,E,M. S.
No és rara als ambients que li són adients, però aquests hàbitats són molt concrets i localitzats, es tracta de zones de garriga i brolles aclarides amb abundants afloraments rocósos, i sempre a més de 600 m aproximadament.
113. SYLVIA CANTILLANS, Tallarol de garriga.
2. M,E. S.
Morfològicament molt semblant a l'anterior, però molt més àmpliament distribuïda ja que no selecciona tant el seu hàbitat. Com l'anterior, es tracta d'un moixó en regressió.
114. SYLVIA MELANOCEPHALA, Tallarol capnegre.
1. S,M,H. S.
Un dels Tallarols més corrents, fàcils de detectar i d'identificar, encara que podem dir que es troba en regressió.
115. SYLVIA HORTENSIS, Tallarol enmascarat.
3. M,E. S.
Escàs i en forta regressió, aquest petit insectívor el podem trobar encara nidificant als boscos esclarissats o conreus arbustius.
116. SYLVIA COMMUNIS, Tallareta vulgar.
2. M,E. S.
Malgrat el que ens indica el seu nom, no és pas dels tallarols més abundants, si bé tampoc és tan escàs com sembla, probablement degut a la dificultat de la seva detecció. En regressió, també.
117. SYLVIA BORIN, Tallarol gros.
2. M,E. S.
Restringit als boscos de les Muntanyes de Prades i del Bloc del Gaià. Passa molt desapercebut, però no és ben escàs com sembla, en els ambients que li són favorables.
118. SYLVIA ATRICAPILLA, Tallarol de casquet.
1. S,M,H. S.
Sense dubte el Tallarol més corrent i conegut i un dels pocs que semblen mantenir les seves poblacions estables, o fins i tot creixents. Aquest fet és degut, molt probablement, a la gran adaptabilitat que presenta quan a escollir hàbitat i cercar menjar.

119. PHYLLOSCOPUS BONELLI, Mosquiter pàl·lid.
 2. M,E. S.
 Moixó molt difícil de veure però molt fàcil de detectar si se'n coneix el cant, que és inconfusible. Corrent a qualsevol mena de bosc.
120. PHYLLOSCOPUS SIBILATRIX, Mosquiter xiulaire.
 3. M.
 Escàs migrador, les observacions del qual augmentarien sens dubte amb una prospecció més constant i acurada.
121. PHYLLOSCOPUS COLLYBITA, Mosquiter comú.
 1. H,M,S. Pb.
 L'insectívor més corrent i fàcil de veure a l'hivern, sobretot en tots aquells ambients propers a l'aigua. Molt més rar com a possible migrant.
122. PHYLLOSCOPUS TROCHILUS, Mosquiter de passa.
 2. M.
 El fet d'assemblar-se molt a l'anterior, fa que no se'l citi tants cops com sembla que hauria de ser, de tota manera, no és pas massa freqüent.
123. REGULUS REGULUS, Reietó.
 2. H,M.
 Cal esbrinar millor l'ocupament territorial a la nostra comarca d'aquest ocell, ja que no es descarta de trobar-lo com a nidificador a punts concrets de les Muntanyes de Prades.
124. REGULUS IGNICAPILLUS, Bruel.
 2. S,H,M. S.
 Qualsevol mena de bosc compta tot l'any amb la presència del Bruel, si bé és molt més fàcil de veure'l a l'hivern i en migració, el detectarem com a criador si en coneixem el cant dèbil.
125. MUSCICAPA STRIATA, Papamosques gris.
 2. M,E. S.
 Insectívor no rar però sense arribar a ser pas abundant, sol criar prop de l'home i les seves poblacions semblen estar en regressió lenta.
126. FICEDULA ALBICOLLIS, Papamosques de collar.
 4. M.
 Una sola observació a Rojals, en pas primaveral.
127. FICEDULA HYPOLEUCA, Mastegatxes.
 2. M,E. S.
 Molt corrent com a migrador, quan el podem veure en zones de ri-

bera, preferentment. Molt més escàs i difícil de detectar com a criador.

128. *AEGITHALOS CAUDATUS*, Mallerenga cuallarga.

2. S,M,H. S.

Molt corrent i fàcil d'observar i identificar, tant pel seu aspecte com pels seus hàbits. Ocupa qualsevol mena de bosc, encara que preferix els mixtos o de caducifolis.

129. *PARUS CRISTATUS*, Mallerenga emplomallada.

2. S,M,H. S.

Molt menys coneguda que les altres mallerengues, però no pas escassa, potser passa més desapercibuda pel seu aspecte i per ser una mica menys refiada.

130. *PARUS ATER*, Mallerenga petita.

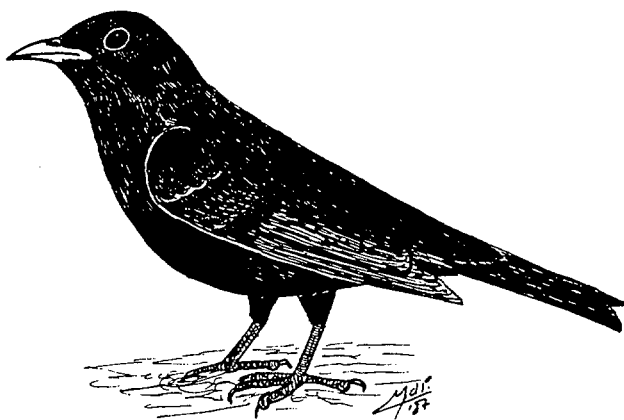
2. S,M,H. S.

La més corrent en els boscos de pi roig i els situats a més alçada. Fàcilment detectable pel seu insistent cant, molt característic. Malgrat tot, hem de dir que aquesta, com totes les altres mallerengues, es troba en regressió.

131. *PARUS CAERULEUS*, Mallerenga blava.

1. S,M,H. S.

Amb la Carbonera, les mallerengues més abundants i conegudes perquè no rebutgen la proximitat dels hàbitats rurals i urbans. Amb molt, les espècies que més probablement utilitzaran els nius artificials per a insectívors que puguem col·locar.

Merla (*Turdus merula*)

132. PARUS MAJOR, Mallerenga carbonera.
 1. S,H,M. S.
 Com hem comentat suara, un dels moixons insectívors més coneguts, el sentirem cantar probablement abans que qualsevol altre ocell.
133. SITTA EUROPAEA, Pica-soques blau.
 2. L,S. Pb.
 Sols nidifica en punts molt concrets de les Muntanyes de Prades, però en aquests punts no és una espècie escassa, sinó que es troba en bona salut quant a població, cosa que no vol dir que no estigui en regressió.
134. TICHODROMA MURARIA, Pela-roques.
 3. M,H.
 Petit moixó característic i inconfusible que podem observar escassament com a migrant i hivernal, en els cingles i roquissars de la comarca.
135. CERTHIA BRACHYDACTYLA, Raspinell comú.
 2. S,M,H. S.
 Petit moixó ben corrent i força adaptable, el podem veure a qualsevol hàbitat on hi hagi arbres, ja siguin conreus, com ametllers, o boscos.
136. REMIZ PENDULINUS, Teixidor.
 2. L,S,M. S.
 Moixó característic dels seus boscos de ribera, li agraden molt específicament les alberedes i xoperes.
137. ORIOLUS ORIOLUS, Oriol.
 2. E,M. S.
 Ocell inconfusible tant pel seu cant com pel seu aspecte, ocupa la mateixa mena d'hàbitat que el teixidor, però és força més adaptable i, per tant, el trobarem en ambients molt més diversos. En regressió forta.
138. LANIUS COLLURIO, Escorxador.
 2. L,E,M. Ps.
 Present sols als boscos humits de les Muntanyes de Prades, on s'hi troba, a més, relativament escàs. Mal conegut per manca de prospecció.
139. LANIUS EXCUBITOR, Botxí.
 2. S. S.
 Aquest moixó pateix clarament una regressió molt forta, que fa témer per la seva presència futura. En desconeixem exactament les causes, però.

140. LANIUS SENATOR, Capsigrany.
2. M,E. S.
En regressió també, però no tant com l'anterior, molt probablement degut a què no hi és al temps de la cacera. Molt més dúctil a l'hora d'escollir l'hàbitat, li agraden els conreus amb arbres, els boscos petits o les vores del bosc.
141. GARRULUS GLANDARIUS, Gaig.
2. S. S.
El còrvid més típic del bosc, molt conegut i fàcil d'observar, si bé la majoria de les observacions solen durar molt poca estona. És potser un dels pocs còrvids en regressió.
142. PICA, PICA, Garsa.
1. S,M. S.
Molt abundant, coneguda i en expansió, la Garsa és un animal oportunista, intel·ligent i força adaptable, que té un èxit paral·lel al de l'home, quant a la seva expansió numèrica.
143. PYRRHOCORAX PYRROCORAX, Gralla de bec vermell.
3. M,S.
Ocell molt escàs i en regressió, probablement havia criat a la zona, però ara no ho fa.
144. CORVUS MONEDULA, Gralla.
2. S,M,H. S.
Còrvid colonial que ocupa sovint talussos fluvials o petits cingles, essent fidel sempre als mateixos indrets.
145. CORVUS CORONE, Cornella negra.
2. H,M,S. S.
Molt semblant al Corb, la Cornella ocupa generalment ambients més coberts de vegetació, ja que sol fer el niu en arbres. Molt escàs com a niador però més freqüent a l'hivern o en pas.
146. CORVUS CORAX, Corb.
2. H,M,S. S.
Després d'haver sofert una forta davallada, les poblacions de Corbs sembla que es volen tornar a recuperar, en qualsevol cas, segueix ocupant els hàbitats on predominen els cingles i roquissars.
147. STURNUS VULGARIS, Estornell vulgar.
1. H,M,S. S.
Moixó de recent colonització com a nidificant, per tant, en expansió. Està desplaçant els pardals de molts indrets on abans hi criaven aquests. Força espectaculars els esbarts migratoris, de fins a cents de milers d'exemplars.

148. STURNUS UNICOLOR, Estornell negre.
2. S,M. S.
Com l'altre, és un recent colonitzador de la nostra comarca, si bé aquest no és tan corrent.
149. PASSER DOMESTICUS, Pardal comú.
1. S,H. S.
Moixó molt corrent, conegut i en expansió, gràcies al fet d'haver-se fet «veí» de l'home.
150. PASSER MONTANUS, Pardal xarrec.
2. S,H. S.
Semblant al Pardal comú però prefereix els hàbitats més rurals als més urbans.
151. PETRONIA PETRONIA, Pardal roquer.
2. L,S,H,M. S.
Pardal molt més escàs que l'anterior i molt més selectiu quant a l'hàbitat, ja que sols cria a cingles i roquissars, encara que allí és força abundant.
152. FRINGILLA COELEBS, Pinsà comú.
1. H,M,S. S.
Probablement, l'ocell més abundant de la nostra Conca si considerem el nombre d'hivernals, que és impressionant. Molt més escàs i desconegut com a criador, ja que en aquesta època —la de criar— es torna solitari i amagadís i no el detectarem si no en coneixem el cant.
153. FRINGILLA MONTIFRINGILLA, Pinsà mec.
2. H,M.
El podem trobar escassament i barrejat amb els grans esbarts de Pinsans comuns.
154. SERINUS SERINUS, Gafarró.
1. S,M,H. S.
Petit moixó molt corrent als conreus, parcs i jardins, per la qual cosa és molt fàcil d'observar tot l'any.
155. CARDUELIS CHLORIS, Verdum.
1. S,M,H. S.
Potser no tant corrent com el Gafarró, però també és força abundant i detectable pel seu insistent cant i el costum de posar-se sempre al capdamunt de l'arbre més alt per a cantar.
156. CARDUELIS CARDUELIS, Cadenera.
1. S,M,H. S.
Sol criar en colònies esparses als xipresos i moreres de les zones ur-

banes o als horts. Presenta una contínua regressió fruit de la gran pressió de la cacera en viu, però la productivitat, molt alta, la salva.

157. CARDUELIS SPINUS, Lluer.
2. M,H.
Moixó semblant al Gafarró però que sols el tenim a l'hivern i en pas.
158. CARDUELIS CANNABINA, Passerell.
2. S,H,M. S.
Molt més desconfiat que els altres fringílids, el Passerell ocupa ambients menys humanitzats, però sense endinsar-se mai al bosc.
159. LOXIA CURVIROSTRA, Trencapinyes comú.
2. L,S,H,M. S.
Quasi sols es presenta als boscos de pi roig, encara que també en podem trobar algun en altres pinedes. Poblacions força fluctuants amb els anys.
160. PYRRHULA PYRRHULA, Pinsà borroner.
2. M,H.
Molt difícil de veure i no massa abundant, el trobarem en boscos caducifolis alts o en boscos de ribera.
161. COCCOTHAUSTES COCCOTHAUSTES, Durbec
3. M,H.
Més escàs però molt més fàcil de detectar, ja que no és de costums tan amagadisses.
162. EMBERIZA CITRINELLA, Verderola.
2. H,M.
Hivernal molt corrent en llocs alts i poc coberts de vegetació.
163. EMBERIZA CIRLUS, Gratapalles.
2. S,H,M. S.
Amb molt, el Sit més corrent a la comarca, present a gran varietat d'hàbitats, sense arribar a massa alçada.
164. EMBERIZA CIA, Sit negre.
2. S,H,M. S.
Als ambients muntans és el més fàcil d'observar, arribant a les màximes alçades, no li agraden els hàbitats massa coberts de vegetació. En regressió.
165. EMBERIZA HORTULANA, Hortolà.
2. M,E. S.
Ha sofert una regressió fortíssima, però el podem trobar criant als boscos esclarissats i matollars amb bona cobertura.

166. ENBERIZA SCHOENICLUS, Repicatalons.
3. M,H.
Escàs moixó típic habitant dels canyissars de les vores dels rius o zones humides.
167. MILIARIA CALANDRA, Cruixidell.
2. S,H,M. S.
Ocell ben corrent atenent al seu hàbitat preferit: els conreus de cereal alternats amb bosquets o matollars alts.

BIBLIOGRAFIA

- MUNTANER, J.; FERRER, X.; MARTÍNEZ, A. et al. *Atlas dels ocells nidificants de Catalunya i Andorra*, «Ketres», Barcelona, 1984.
- DOMINGO, M.: *Atlas ornitològic de Catalunya, zona de l'Alt Camp* in «Quaderns de Vilaniu, 3», pp. 71-78, I. E. V., Valls 1983.
- MALUQUER, J.: *Els ocells de les terres catalanes*, «Barcino», Barcelona, 1987.
- PETERSON, R.; MOUNTFORT, P. A. D. i HOLLUM: *Guia dels ocells dels Països Catalans i d'Europa*, «Omega», Barcelona, 1987.
- DOMINGO, M.; CONCERNAU, J. M.: *Els ocells a l'Alt Camp* «I. E. V.», Valls, 1982.
- DOMINGO, M.: *Els ocells al Camp de Tarragona* «Centre de Lectura», Reus, 1988.
- DOMINGO, M; et. al.: *Catàleg dels ocells de les Muntanyes de Prades*, in: La Natura i l'home a les Muntanyes de Prades. «Centre d'Estudis de la Conca de Barberà», Montblanc, 1988.
- FERRER, X.; MARTÍNEZ, A.; MUNTANER, J.: *Els ocells*, Vol. 12 d'Història Natural dels P.P.C.C., «Enciclopèdia Catalana», Barcelona, 1986.
- DOMINGO, M. et al.: *Estudi de l'ornitofauna del Remei*, in: Butlletí de divulgació del C. E. A., núm. 16, pp: 11-18. «Centre d'Estudis Alcoverencs», Alcover, 1981.
- DOMINGO, M.: *El Remei com a reserva natural per a Alcover*, in: Butlletí de divulgació del C. E. A., núm. 24, pp: 14-22. «Centre d'Estudis Alcoverencs», Alcover, 1983.